

JACQUES HÉROLD

Cristalizarea fiind o rezultată a devenirii formei și materiei pictura trebuie să ajungă la cristalizarea obiectului. Corpul uman în special este o constelație de puncte de foc („points-feu”) din care iradiază cristalele. Acestea constituie substanța obiectelor; forța de gravitație le smulge din atmosferă. Este necesar, deci, ca obiectele pictate, pentru a fi reale, să fie sfâșiate în bucăți, și, pentru că vântul le traversează, le biciuie și contribuie la destrămarea lor, trebuie pictat vântul.”

(Jacques Hérold, *Maltraité de Peinture* – cu ilustrațiile autorului, Editura Institutului pentru Cercetarea Avangardei Românești și Europene, București, 2001; traducere din limba franceză, studiu introductiv și note de Petre Răileanu p. 34)

Hérold!

Jacques Hérold a practicat dezideratele suprarealismului, dar în alte grade decât congenerii, în doze mai moderate, deși a participat la jocuri precum le cadavre exqui, alături de André Breton, de Yves Tanguy, ori a ales să particularizeze nonconformist conceptul de frumusețe prin personajele sale transparente, ori jupuite (Personnages écorché, 1943), căci frumusețea se impunea „să fie convulsivă” sau să nu existe. Însă, dincolo de reflecția critică, dincolo de problematizările perfect motivate în contextul celui de-Al Doilea Război Mondial, dincolo de prietenii cu actori, regizori, poeți, medici psihiatri, neurologi, de întâlnirile cu arta elementară a lui Brâncuși, de exercițiile nu doar de concepție suprarealistă la care a participat alături de Victor Brauner (a se vedea și exercițiile de supraviețuire, prin refugiarea la Perpignan și Marsilia), Hérold mărturisește dincolo de ani că arta este o lecție de supraviețuire, de asumare personală, autentică a destinului.

(Rodica Ilie – Restitutio 111)

Jacques Hérold a fost un pictor, sculptor și grafician de origine română, care și-a desfășurat activitatea artistică în Franța. Este considerat unul dintre cei mai importanți artiști ai curentului suprarealist târziu.

Pe numele său real Herold Blumer, Jacques Hérold s-a născut la Piatra-Neamț, într-o familie de evrei.

Tatăl, Bernhardt Brumer, în funcție de ocupațiile de moment (comerciant sau mic funcționar), schimbă mai multe domiciliu, de la Piatra-Neamț stabilindu-se, pe rând, cu întreaga familie (Herold Blumer mai avea 5 frați) la Galați, Mărășești, Fălticeni și București.

În 1927, Jacques Hérold este admis ca bursier la Bele Arte, la clasa pictorului Theodorescu-Sion, ale cărei cursuri le urmează pentru numai doi ani, în paralel cu cele liceale, până în 1929.

La București, Jacques Hérold are parte de mai multe întâlniri transformatoare: îl va cunoaște pe Tudor Arghezi și, ulterior, grupul coalizat în jurul revistei „Unu”, unde va face cunoștință cu poezia lui Ilarie Voronca și cu desenele lui Victor Brauner.

Semnează cu numele „B. Herold” primele sale lucrări, publicate în revista „Unu” (3 desene în numărul 28, din august 1930, și câte unul în numerele 33 și 34, respectiv în februarie și martie 1931).

La momentul debutului în revista de avangardă condusă de Sașa Pană, Herold părăsise deja țara, atras de efervescența culturală din capitala Franței, unde își va petrece restul vieții.

Cu ajutorul lui Victor Brauner – cel care îl convinge să semneze definitiv cu numele „Jacques Hérold” – (și în atelierul lui Brâncuși, unde va presta, pentru o vreme, diverse munci „neartistice”, după cum relatează Petre Răileanu*, „cum ar fi ștergerea prafului sau pregătirea mesei”) și al lui Yves Tanguy, Blumer se va apropia de grupul suprarealiștilor; îi cunoaște și se împrietenește cu Marcel Duchamp, Man Ray, André Breton. În 1934, se alătură grupului fondat de André Breton, la ale cărui activități va participa până în 1940.

Pe măsură ce s-a depărtat de gruparea suprarealistă, lucrările lui Hérold au devenit tot mai abstracte și mai esențializate.

Jacques Hérold a colaborat cu numeroși poeți avangardiști de origine română (Tristan Tzara, Ilarie Voronca, Gherasim Luca, Claude Sernet, Virgil Teodorescu, Ștefan Baciu, Mira Simian Baciu) și a realizat peste 80 de ediții bibliofile din creațiile unor scriitori ca Tristan Tzara, Gellu Naum, Claude Sernet, Gherasim Luca, Ilarie Voronca, Francis Ponge, Michel Butor, Alain Basquet.

În 1947, după cel de-Al Doilea Război Mondial, Hérold are prima expoziție personală la Paris. Începând cu acest an, Jacques Hérold devine o prezență constantă în toate expozițiile de artă suprarealistă din întreaga lume (la Helsinki, Praga, Florența, Bruxelles, New York, Tokyo, Seul, Guatemala, Santiago de Chile, Sao Paulo, Beirut etc.)

În 2011, Muzeul Cantini din Marsilia i-a dedicat o amplă expoziție retrospectivă. În același an, la București, i se consacră o expoziție la Colors Art Gallery – „Jacques Hérold – De la suprarealism la abstracționismul liric”.

După încă 10 ani, în 2021, Biblioteca Județeană George Barițiu din Brașov a găzduit expoziția „Restitutio 111 – Jacques Hérold – ilustrație de carte rară”, în cadrul Bienalei Albastre, ediția a doua, organizată de asociația culturală Artessentia. Expoziția cuprinde lucrări din colecția particulară a doamnei Cristina Simion, curator de artă la Galeria Tiny Griffon din Nürnberg. Până la jumătatea anului 2022, expoziția a fost deja itinerată în câteva din cele mai importante orașe din țară: București, Timișoara, Cluj.

Am descoperit multe dintre lucrările lui Hérold mai degrabă online, iar primul contact direct – și prima achiziție, modestă, din România – a fost popularul Passage de Fleurs, una dintre numeroasele colaborări cu prozatorul, poetul și eseistul Michel Butor, o ediție festivă, dar nu bibliofilă, comandată de Caisse de Dépôts pentru Notariatul Francez în 1985. Am fost fascinată de frumusețea elegantă a unor ilustrații-sugestie, abstracte – căci nu reprezentau ceva anume, și totuși păstrând forme și dispuneri organice, vag vegetale. Arta lui Hérold, indiscutabil lirică, nu se subordona în nici un fel poemelor – și am învățat mai târziu că aceasta era o trăsătură specifică unuia dintre cei mai importanți ilustratori ai secolului trecut –, ci avea o prezență proprie, cel puțin la fel de puternică precum cuvântul scris. Delicatețea lucrărilor lui Hérold, fragilitatea lor sinestezică, discreta atracție, frumusețea lor aproape imaterială, felul în care le recunoști imediat m-au cucerit.

(Cristina Simion – Povestea unei colecții:
Jacques Hérold)

* Petre Răileanu – „Herold sau mitul transparenței”, în Hérold, *Maltrité de Peinture* – cu ilustrațiile autorului, Editura Institutului pentru Cercetarea Avangardei Românești și Europene, București, 2001; traducere din limba franceză, studiu introductiv și note de Petre Răileanu, p. 13.

